

Obaja, izvenredni podeljci, vseh dan...
Antona Gerbeca. — Letnik XLVII
ma za mesec L. 7.—, 3 mesece L. 19.—, 6
za mesec L. 4.—, 3 mesece L. 19.—, 6

NOVOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v
širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent.
osredstva, zabave, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov
po L. 2.—, mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L. 2.— Oglasi
narečnice in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv.
Franciška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Krivda ni na naši strani!

Kri ni voda! Z elementom krvi v življenju ljudi in narodov niso računali naši upravitelji, ko so koncipirali svojo manjšinsko politiko in jo potem začeli izvajati z osupljivo ostrižnostjo in brezobzirnostjo. Posebno pa so se motili z domnevo, da bodo mogli to svojo politiko izvajati lepo med svojimi štirimi stenami, ali, kakor se glasi njihov tehnični izraz: da ostane to zgolj notranje-politična stvar naše države, ki se ne bo dotikala prav nikogar izven mej Italije.

V tej svoji domnevi so se motili — hudo motili. Danes, ko njihova politika bolno odzvanja med soplemenjaki naših manjšin tudi onkraj državne meje, si morajo biti gospodje v Rimu tudi sami na jasnem v tem pogledu.

Kri ni voda! — smo zaključili mi. «Istarska Rijeca» pa opozarja na neke druge pregovor, ki je kakor našel prirojen za ta naš današnji predmet. Pregovor se glasi: Dober glas se sliši na daleč, slab pa — se dalje!

Na ta pregovor nadovezuje istrski list nekoliko zanimivih in kaj poučnih reminiscenc — tudi iz minulosti Italije. Res je danes velik metej v svetu. Ali če bi bil še stokrat večji in zaglušnejši, naši klici se bodo vendar čuli. Pred šestdesetimi in nekoliko leti so vladali v Neopolju Burbonci. Njihova vladavina je bila kruta, nečloveška. Narod je trpel in klical v svet o svojem trpljenju. Na te klice je veliki angleški državnik pokazal s prstom na Neapolj in je s težko besedo obsodil tlačitelje napolitanskega ljudstva. V istem času so balkanski narodi ječali pod Turčinom. Tudi njihovi klici so se čuli v svetu. Klicali so tudi Poljaki, ki so bili tlačeni od vseh strani. Tudi njihov glas se je čul. Čul se je glas Alžacianov, ki so trpeli pod nemškimi gospodstvom. Čul pa se je tudi obupen krik daljnjih Armencev — in pravični svet se je zavzel tudi v zadnji vojni za njihovo usodo. Tudi Irci so neprestano kazali na Angleže, ki so jih tlačili. Njihov glas se je čul in danes jim je mnogo bolje, nego jim je bilo poprej.

Ti zgodovinski primeri — na katere kaže istrski list — in še drugi slični primeri iz zgodovine kažejo tudi nam pot, po kateri moramo hoditi. Gorje nam, če bi v tem usodnem času upogljili glavo in obmolknili! Krivice, ki se nam godijo, kričijo do neba. Kričimo tudi mi in naš glas se bo čul...!

Ta poziv «Istarske Rijece» naj čujejo in upoštevajo naši rojaki v Juliji in Krajini. To pa tembolj, ker je prišel s svetovno vojno nov element v medsebojno življenje narodov. Če so že v minulosti zatiranje kričali v svet o nesrečnem svojem položaju, o zatiranju in preganjanju, ki so ga

morali trpeti pod gospodstvom krutežev, s koliko večjo pravico moremo mi klicati danes v svet o krivicah, ki se nam delajo, o svojem žalostnem položaju v narodnem in kulturnem pogledu: Ko smo dobili za to novo moralno in tudi pravno podlago v načelu, za katero se je vovejala velika svetovna vojna, v načelu svobode narodov in zaščite narodnih manjšin, pa naj že živijo kjerkoli in v katerikoli državni pripadnosti!

To načelo, ki so ga ustanovile mirovne pogodbe z določeno obvezo za vse države in vse narode, je naše silno orožje, naša magna charta, naša velika listina pravice do narodne zaščite in svobode. Na to načelo se moremo mi sklicevati še posebno zato, ker je Italija, naša država, sodelovala na usvajanju tega načela in so nje zastopniki ob vsaki dani priliki slovesno pritrjevali namenom in nalogam Društva narodov, torej tistega mednarodnega foruma, ki ima biti vrhovni nadzornik in čuvaj zaščite narodnih manjšin! Dosledno temu so nje zakoniti predstavniki in najodličnejši zastopniki italijanskega naroda tudi v svojem domačem narodnem zastopstvu podajali slovesne izjave, da bo Italija iskreno in brez nobenih pridržkov izvajala namramur svojim narodnim manjšinam načela — narodne in kulturne svobode!

Ravno te dni je priobčilo uradno glasilo «Gazzetta ufficiale» kraljevi dekret o izvajanju pogodbe med zavezniškimi in pridruženimi jim vlastmi o pravicah narodnih in verskih manjšin na jugoslovanskem ozemlju. S tem je podan nov dokaz, da je Italija med tistimi državami, ki ustvarjajo mednarodno manjšinsko pravo, ki nastopajo kot zaščitnice prizadetih manjšin! To dejstvo nalaga naši državi moralno dolžnost — ki jo je, poleg drugih veljavok, priznaval tudi italijanski državnik Tittoni v rimskem parlamentu — in rekli bi tudi formalno obvezo, da bo tudi ona zaščitnica svojih manjšin, kakor nastopa kot zaščitnica manjšin v drugi državi!

To zahtevajo od nje pravičnost, logika, doslednost in tudi moralna. Vsako drugačno postopanje bi pomenilo zasmevanje pogodb, ali pa neiskrenost nasram sopodpisnikov.

Stvar je enostavna. Opravičenost naše zahteve po zaščiti narodnih manjšin v Italiji je jasna in neoporečna. In ker se ta zaščita odreja, je istakota neoporečna naša pravica, da povzdiguemo svoj glas pred tisto mednarodno javnostjo, ki je sprejela načelo zaščite narodnih manjšin. Naš glas naj se čuje na daleč! Če pa ta glas ni prijeten za naše oblastnike — krivda ni na naši strani. Na njih strani je krivda!

Od sedmih električnih central, ki so proizvajale skupno 20 tisoč konjskih sil električnega toka, ni ostala niti sled, celo podlage strojev je veda odnesla.

Silen orkan v Tarantu

Več hiš porušenih — Človeških žrtev ni

TARANTO, 3. Davi ob 6. se je zila na mesto silna ploha z bliskanjem, dežjem in točo, ki je povzročila velikansko škodo ter izvala med prebivalstvom veliko paniko. Svigale so strele, ki pa po sreči niso povzročile resnejših posledic.

Pozneje je neurje postalo silnejše in ob 7. je začel razsajati silen ciklon, ki je povzročil na železnici in bližnjih poslopih veliko škodo. Več streh se je vdrla. Posebno prizadeto je bilo pokopališče. Ciklon je tu porušil več spomenikov, odprl grobove, zdobil mramorje, križe in svetilke.

Človeških žrtev ni bilo. Iz sosednjih občin poročajo o občutnih škodah, ki jih je povzročil ciklon.

Velikanski nalivi v Assuanu

Vse zveze s pokrajino so pretrgane. — Dež pomešan s peskom in drobci kamenja

PARIZ, 3. Poročila iz Kaira pravijo, da so velikanski nalivi opustošili vzhodno stran Assuana. Železniška proga je razdrta, brzojavne žice vse pretrgane. Pokrajina je popolnoma izolirana. Nekaj vasi je porušil velikanski vihar, ki je razsajal med nevihto in pokril pokrajino s peskom in drobci kamenja.

Prestolonaslednik v Genovi

Sprejem v stolni cerkvi. Prestolonaslednik častni slušatelj univerze.

GENOVA, 2. Sinoci je italijanski prestolonaslednik prisotnoval operam Pagliacci e Compagnacci. Danes jutraj so bile vse ulice, ki peljejo do bolnišnice S. Martino, izredno lepo okrašene. Prestolonaslednik se je ob 8.45 odpeljal iz kraljeve palače na grške S. Martino v avtomobilu, kjer se je vršila otvoritev nove bolnišnice. Ob 10. se je prestolonaslednik podal v mestce Sturla, kjer je obiskal nautični klub. Opoldne si je prestolonaslednik ogledal stolno cerkev; sprejel ga je ves kapitel in ostala duhovščina. Ob 17. uri se je vršil v mestnem domu velik obred. V dvorano je vstopilo odposlanstvo tukajšnje univerze, ki ga je vodil rektor; odposlanstvo je izročilo prestolonasledniku diplomu o imenovanju prestolonaslednika za častnega slušatelja genovskega vseučilišča. Ob 19.30 se je vršil na prefekturi banket. Ob 21.30 je prestolonaslednik odpotoval proti Rimu.

Prestolonaslednik spet v Rimu

RIM, 3. Prestolonaslednik je prispel ob 9.20 iz Genove.

JORDANSKI PRI MUSSOLINIJU

RIM, 3. Včeraj je ministrski predsednik sprejel Nikolaja Jordanskega, zastopnika socialistične republike sovjetov. Pogovoru, ki je trajal približno četrt ure, je prisostvoval tudi glavni tajnik ruske delegacije v Rimu Mihajlov.

Pri bližnjih volitvah na Angleškem

kandidira 34 žensk

LONDON, 2. Za bližnje volitve v dolno zbornico, ki se bodo vršile 6. decembra, je postavila konservativna stranka 495 (pri zadnjih volitvah 460) kandidatov, liberalna 445 (pri zadnjih 514), delavska stranka (Labour party) 432 (pri zadnjih 410), ostale stranke (nacionalisti, neodvisni) 21 (pri zadnjih 42) kandidatov. Izmed žensk kandidira 7 za konservativno stranko, 12 za liberalno, 14 za delavsko in 1 za stranko neodvisnih.

Spremembe v porenjski vladi.

PARIZ, 3. Listi poročajo iz Koblenza, da je sprejela provizorična porenjska vlada ostavko Mathesa in imenovala za načelnika vlade dr. Dortena. Vlada je sestavljena iz 14 članov. Medzavezniška komisija je odobrila izdajanje porenjske zlate veljave.

Ogromna odškodnina za ubitega francoskega profesorja.

PARIZ, 3. Mesto Monakovo bo moralo plačati vdovi profesorja Constanta, ki je bil ubit v incidentih dne 23. oktobra 100 tisoč zlatih mark odškodnine.

Zmanjšanje japonskega proračuna

TOKIO, 3. Z ozirom na izredne kredite za po potresu porušene pokrajine je bil zmanjšan proračun nekaterih ministrstev. Proračun vojnega ministrstva je bil zmanjšan od 278 milijonov na 239.

Grške opozicijske stranke se vzdržijo volitev. — Venizelos naprošen, da se vrne na Grško.

ATENE, 3. Listi poročajo, da so sklenile vse opozicijske stranke in protivenizelisti, da se vzdržijo prihodnjih volitev. Te stranke ne bodo postavile svojih kandidatnih list in bodo pozvale svoje pristaje, da se vzdržijo volitev. Včeraj popoldne se je vršilo zborovanje venizelistov, kjer je bilo sklenjeno, da bo Venizelos pozvan, da se vrne na Grško.

Nesreča v zraku. — En častnik ubit, tri osebe pogrešane.

CHERBOURG, 3. Neki hidroplan, v katerem so se vozili trije častniki in pet mornarjev, je padel v morje. Letalo in pet

potnikov so našli. En častnik je bil ubit, ostali štirje so bili najdeni zdravi. Iščejo se ostali potniki.

Nemški državni svet odobril pooblastilni zakon.

BERLIN, 3. Na današnji seji državnega sveta so zastopniki zveznih držav odobrili načrt za pooblastilni zakon novi vladi. Zakonski načrt pooblasti vlado, da stori vse korake, ki jih smatra za potrebne, v svrhu olajšave današnjega težkega položaja.

Proces proti Hitlerju in Ludendorffu. — MUENCHEN, 3. Proces proti Hitlerju in Ludendorffu ter proti vsem ostalim udeležencem zadnjega upora na Bavarskem se bo vršil meseca januarja 1924. Kakor znano, uživa Ludendorff popolno prostost, seveda, pod nadzorstvom policije.

DNEVNE VESTI

Pouk slovenščine v poitalijancem razredih naših šol

Kakor znano, določa šolska reforma ministra Gentile-a, da se poitalijanci z letošnjim letom prvi razredi (oddelki) naših ljudskih šol. Čl. 4. zakona od 1. oktobra določa, da se bo pouk drugega jezika vršil v posebnih dodatnih urah. Zadnji odstavek tega člena pravi, da bosta program in urnik pouka «drugega jezika» določena v posebni odredbi naučnega ministra. Nismo se dobili tozadevne naredbe in ne vemo še, kaj vsebuje, ako je izšla, pač pa nam poročajo z dežele, da so okrajni šolski sveti predpisali za pouk slovenščine — tri ure na teden! Gentilejev zakon imenuje slovenščino «drugi jezik», toda po tej odmeri učnih ur je naša slovenščina na ljudski šoli ne drugi, temveč tretji ali četrti jezik. Ker je slovenščina, oz. hrvaščina materin jezik šolskih otrok po naših šolah, so pričakovali tudi največji pesimisti, da bo vlada pokazala vsaj v tem pogledu nekako blagohotnost nam narodnim manjšinam. Tudi vsakemu pametnemu Italijanu bi se moralo zdeti popolnoma logično, da se pouk slovenščine in hrvaščine prisodi mnogo več ur nego jih je odmerjenih za italijanščino v onih razredih, ki jih Gentilejev zakon ni poitalijancil že z letošnjim letom. Namesto tega pa vidimo sledeče: medtem ko je odmerjeno po členu 24. tega šolskega zakona italijanščini po pet ur na teden v prvih treh letih in v naslednjih letih po šest ur, so določili okrajna šolska oblastva za pouk materinščine le bore tri dodatne ure na teden. To je zares drastičen primer, kako blagohotna so ta oblastva nam našemu ljudstvu: ni dovolj poitalijancenje slovenskih šol, temveč je treba skriti do najmanjše mere še tisto revo mrvice, ki jo je minister Gentile vpletel v svoj zakon, in to kot dokaz — kakor se sam baha — da se jezik narodnih manjšin spoštuje!!!

Nemške matere pri papežu

radi prepovedi nemškega jezika v šoli

«Landsmann» poroča, da se je odposlanstvo nemških žen iz Zgornjega Podizja obrnilo na sv. stolico radi prepovedi rabe nemškega jezika v šoli, posebno pri poučevanju verouka; znano je namreč, da je cerkev vedno vztrajala na stališču, da se mora v cerkvi poučevati v materinem jeziku. Papež je sprejel nemške žene pretekli petek.

Oporčenje proti pisanju «Malega lista»

Z ozirom na napade «Malega lista» in izražanje revščine šentjakobskih otrok za razkolniško gonjo, smo prejeli od skupine šentjakobskih veljavok daljši protest, iz katerega posnemamo: «Z napadi pod naslovom »Klic naših mater«, ki so bili objavljeni v »Malem listu« od 23. novembra tega leta, bi se hotelo dokazati in slepti javnost, da se naši narodni krogi in naše narodne organizacije ne brigajo za naše revne učence. Gospodom, ki se spominjajo te žalilob le prevelike revščine samo, kadar bi jim mogla služiti za hujškanje proti narodnim voditeljem, povemo, da skrb »Šolsko društvo« potom svoje šentjakobske podružnice za vse take uboze otroke s toplim kosilom, da podpira poleg tega še druge vloge. Šolske vrste in taki otroci dobivajo v izdatni meri tudi obleko in obvalo od strani ženske podružnice istega društva. Ze sledeče dejstvo pobije vsako slično drzno obrekovanje! Šentjakobska podružnica »Šolskega društva« je razdelila v preteklem letu 1922/23 med ubožnejše otroke nad 55.000 toplih kosil!

Gospodje pri »Malem listu« naj vedo, da dobro vemo, kdo hvalevredno pomaga pri tem človekoljubnem delu, a med temi so tudi gospodje, ki sedijo v odboru tržaške »Kmetijske družbe« z g. dr. Slavikom na čelu, ki se požrtvovalno odzivajo klicu človekoljubne in narodne dolžnosti ter pomagajo kriti velike stroške, ki jih imamo. Do danes pa pričakujemo zamaž pomoči od strani gospodov okoli »Malega lista«, izmed katerih niti g. poslanec Šček, kolikor smo mogli doznati, ni član »Šolskega društva«, te najpotrebnejše, najkoristnejše in najčlovekoljubnejše naše ustanove.

Občni zbor fašistovske stranke

ki se je vršil preteklo nedeljo v Dantjevi dvorani, se je končal z burnimi prizori medsebojnih prepričkov in spopadov med fašisti in se je končal brez vsakega sklepa. Za predsednika je bil izvoljen odv. Pieri in že pri tej uvodni točki zborovanja se je pokazalo, da v dvorani, ki je bila nabito polna, ni enodušnosti, temveč da si stojita sovražno nasproti dve struji fašistov. To je postalo še bolj jasno pozneje, ko je tajnik tukajšnje fašistovske zveze Coccancig poročal o delovanju odbora. V svojem govoru je ostro nastopal proti odpisovanju tukajšnjih sodnikov ter je pri tem protestiral proti naziranju, češ da, kdor je bil uradnik pod bivšo Avstrijo, ne more biti dober Italijan. Tako naziranje da je žaljivo za italijanska čustva tržaških Italijanov. Pri teh besedah je opozicija zagnala glasen protest in govornik je mogel nadalje-

v katerem se nahaja nemški narod; Toda kljub temu vlada ne bo smela prekoračiti določil ustave. Pooblastilni zakon bo ostal v veljavi do 15. februarja 1924.

Proces proti Hitlerju in Ludendorffu.

MUENCHEN, 3. Proces proti Hitlerju in Ludendorffu ter proti vsem ostalim udeležencem zadnjega upora na Bavarskem se bo vršil meseca januarja 1924. Kakor znano, uživa Ludendorff popolno prostost, seveda, pod nadzorstvom policije.

Strašanska povodenj v pokrajini Bergamo

Cele vasi porušene — Nad 600 ljudi prišlo ob življenje

BERGAMO, 2. Včeraj je prispela tu sem grozna vest: V dolini Scalve se je porušil pod velikanskim pritiskom narastle vode nasip ob umetnem jezeru Gleno, 8 milijonov kubnih metrov vode je udrl v dolino d'Angelo ter poplavilo večidel občine Vilminore in krajev Dezzo, Mozzanone, Corna in Bueggio.

Po prvih telefonskih vesteh je pri tej nesreči našlo svojo smrt nad 100 ljudi, po večini prebivalcev Dezza. Medtem je prefekt izdal povelje, da se mora kvestura in karabinjerji podati takoj na kraj nesreče. Tudi vojsstvo tukajšnjega prezidija je bilo mobilizirano, ravnotako fašistovska milica, ognjegasci in oddelki bivših bojnikov.

Medtem so dospela natančnejša poročila. Voda, ki je dosegla višino 200 metrov, je namah preplavila vasi dotične doline. Za seboj je pustila visoko plast blata, tako da ni poznati, kje so ležali preplavljeni kraji. Številne električne centrale v tej dolini so izginile, izginile so cerkve, zvoniki in pokopališča.

Na mztu prejšnjih rodovitnih polj in lepih krajev leži danes struga širokega hudournika. Treba je bilo dosti trudopolnega dela, prej ko je bilo mogoče ugotoviti škodo strašanske katastrofe in število človeških žrtev.

Dosedaj je bilo izkopanih približno 100 mrtičev; najdeni so bili na robu hudournika, ki je nastal med visokim jezerom in nizko dolino. Druge žrtve so ležale ob reki Oglio, kjer je voda iz gorskega jezera zgubila že nekoliko na svoji sili. V kraju Dezzo samem je prišlo ob življenje 600 ljudi. Kakih 100 prebivalcev je našlo zavetje na bližnjih gorskih obronkih.

Ostali se imajo zahvaliti za rešitev dejstvu, da so bili izven toka, kateremu je sledila ta ogromna množina vode.

Brzojavne in telefonske naprave so bile popolnoma porušene, glavna cesta je naravnost izginila. Mosta med Terzanom in Angolom tudi ni več. V Angolu je bilo porušenihih več hiš; tudi tu ni manjkalo človeških žrtev.

V Darfu, takoj pod točko, kjer prehaja dolina d'Angelo v dolino Camonica, je bilo porušenihih dvajset hiš; pogreša se 200 ljudi.

Dolina, ki je bila pozorišče strašanske nesreče je najvzhodnejša izmed treh dolin, ki izhajajo iz srednjega Orobškega pogorja, in sicer doline Seriana, Brembana in

doline di Scalve. Medtem ko ste prvi dve splošno znani po svojih letovisih in industrijskih delavnicah, je tretja, ki jo je zadel ta velika nesreča, znana le malo občudovalcem njenih bajnih naravnih lepot. Zaliva jo reka Dezzo do mesta, kjer se ta izliva v reko Oglio. Dolina di Scalve, v katero pridemo skozi majhno in prekrasno dolinico d'Angelo, se zgublja na severu v ozko strugo, ki spada med najprivlačnejše pokrajine Alp. Ob reki Dezzo pelje v živo skalo vsekana cesta. Na obeh straneh se dvigajo pogorja, ki obdajajo to ozko strugo in med katerimi se v višinah vije kakor trak sinjina neba. Spodaj v globlini dere voda preko strmih prepado, ustavlja se tu pa tam, kjer je struga zloženja in nadaljuje potem svoj mogočen tek. Ta slikovita dolina se odpre v bližini kraja Dezzo, odkoder se razprostira proti jugu, lepa ravan z zelenimi travniki in borovimi gozdi. Skozi ta gigantski hodnik je šla vsa sila vode. Iz doline del Gleno, ki jo je popolnoma poplavlila, se je vrgla na Dezzo in na vse vasi, ki ležijo okoli izliva reke Povo v reko Dezzo, vdrla je globoko doli po dolini Mala ter se razlila v nizini pri združitvi Dezza z reko Oglio. Tu je pokrajina, kjer ležijo kraji Darfo, Corna in druge vasi, prenesla zadnji, ampak strašen udarec hudournika, ki se je tu spremenil v nepregledno jezero.

Kralj in ruševinah neurja

BRESCIA, 3. Kralj je prispel tu-sem s posebnim vlakom iz Parme davi ob 9. ter nadaljeval svoje potovanje v Edolo ob 9.10. Okoli 10.30 bo došel v Darfo, odkoder bo obiskal še druge kraje nesreče.

Na preostale po tej katastrofi je kraljev obisk vplival zelo tolažilno. BERGAMO, 3. Včeraj skozi ves dan so prihajala na kraje nesreče oblastva in udruženja s pomožnimi sredstvi. Med drugimi je prišel minister Carnazza, državni podtajnik Bonardi in več poslancev iz prizadete pokrajine.

Število mrtvih še ni ugotovljeno

BERGAMO, 3. Posledice katastrofe vsled zrušitve nasipa ob jezeru Gleno izgledajo biti strašne. Število človeških žrtev še ni ugotovljeno, vendar se čeni, da je našlo smrt v valovih neurja 500 ljudi. Dosedaj je bilo potegnjenih iz blata 200 mrtičev. V Darfu samem je bilo nabranih okoli 100 žrtev. Pri Corni je sila navala onesla za 160 metrov železniških tračnic.

tor se uveljavlja proti njim v rimskem parlamentu, treba veliko odločnosti, moškega po-
tenta in žive zavesti o dolžnosti zastopnika na-
toda in podlež da je poslanec, ki vestno in z
rdanostjo vrši mandat, poverjen mu od ljud-
stva, od polnovoljanih državljanov! Kruto za-
jenje ne dosega sicer poslanec in moralne vi-
line naših zastopnikov v parlamentu, po vsej
pravi pa se smejo čutiti krvavo užaljene in-
novi volilci! Posebno zato obžalujemo izbrube
f. poslanca Giunta, kajti s takimi načini se ne
pospešuje tista duševna in politična asimila-
cija, kakršno edino bi morali želeli naši gospo-
darji v Rimu — v interesu države!

Čudno postopanje varnostnih oblasti

Nemci v Zgornjem Posočju so uvedli akcijo
za nabiranje podpisov v podporo tistim, ki so
prijavili svoje narodne šole. Nič niso skrivali
je akcije, ker je povsem zakonita. Iz »Land-
mann« da doznajemo, da so kljub temu var-
nostni organi zaplenili tisoče podpisov in tudi
pokožnice strank zaupnikom, da bi temu po-
stopanju praktično odvzeli učinkovitost. Do-
povedano je bilo strašeno tajništvo v Bocu za
branje teh podpisov. Zato je bil strankin taj-
nik pozvan pred podpredseda. Ta je sicer pri-
šel, da s svojim pozivom ni stranka zagrešila
nič nezakonitega, vendar pa odredil hišno pre-
iskavo v pisarni stranke radi tistih tiskovin.
Stranka ni protestirala proti temu, v zavesti,
da je nje postopanje povsem zakonito. Nemški
list pa vprašuje povsem umestno: »S kako pra-
vico se odreja hišna preiskava v stvari, ki je
priznana kot zakonita? Kolikor smo poučeni
mi, je treba za to poprej izposlovati sodniški
nalog. Vsi državljani so obvezani v točno iz-
polnjevanje zakonitih določb — toliko bolj pa
oblasti, ki so poklicane, da nadzorujejo iz-
vajanje zakonov.

Omenjamo, da dogodek, ker tudi naše ljud-
stvo čisto presenečajo s takimi zapletenimi
in hišnimi preiskavami, kakor se je v raznih
krajih zgodilo radi podpisov na protestih proti
raznarodovanju ljudske šole. Da pa je bilo po-
pisovanje protestov povsem zakonito, doka-
zuje dejstvo, da niso proti nikomur mogli so-
diti postopati. Tem hujše je, da čisto čisto po-
dnejni organi kar na svojo roko izvajajo za-
pembe in hišne preiskave. To ne bi smelo biti
dovoljeno in je treba odločno grajati, če tudi
dopuščamo, da takih organi postopajo v dobri
a prazni veri, da vsrjo s tem dobro delo na
korist države.

Popravljamo. V opis pod naslovom »Raz-
kritja izpod »kovtra« v nedeljskem izdanju se
je vrnila sicer mala tiskovna pomoč, ki pa
vendar kvari smisel. Stavki od 17. do 23. vrste
se mora glasi: »Beremo: Gre za spravo med
preparacijama se stranima v Istri. Ena točka se
glasi, da politično društvo za Hrvate in Slo-
vence v Istri ima prenehati in da se imajo
istriški Slovani združiti v »političnem društvu
Edinosti za Istro«. Ne pa, kakor je bilo pome-
toma natisnjeno: ne da se imajo združiti...»
Istotako naj se popravi v drugi vrsti druge-
ga odstavka dnevnice vesti »Našemu ljudstvu
beseda vojakom, ki naj se pravilno čita roja-
kom.

Prisotnostine na avtomobile. Finančna inten-
dancia javlja, da bodo lahko vsi oni lastniki,
ki bodo plačali od 3. decembra 1923, dalje
prisotnostine na avtomobile, ki niso bili taksira-
ni za tekoče leto, lahko prosto vozili od dneva
dalje, ko bodo plačali prisotnostine za leto 1924.
Pevsko društvo Ilirija. Danes točno ob 20.30
vaja za moški zbor v društvenih prostorih.
Bratje bodite točni in polnočestni! — Odbor.

Iz tržaškega življenja

Velika nesreča na morju pri Gračežu. —
Parnik trčil ob motorni čoln ter ga potopil.
— Štiri človeške žrtve. Preteklo soboto zvečer
je pri Gračežu pripetila velika nesreča. Mali
parnik »Oltra«, ki služi za prevažanje ljudi
med Belvederom in Gračežem, je okoli 12. ure
trčil ob motorni čoln »Ubalde«, ki služi tudi
v to vrsto. Oba broda sta skoro istočasno
odplula iz Belvederja proti Gračežu; bila sta
polna ljudi. Motorni čoln je vozil prvi, v mali
razdalji od parnika. Nekako sredi poti je jel
motorni čoln nenadoma zastajati in tako zapri
pot parniku, ki je plul z nezmanjšano brzino.
Kapitan parnika se je v kritičnem trenutku
skušal izogniti nesreči, a zaman; razdalja med
brodoma je bila premajhna. Parnik je trčil ob
motorni čoln. Suneč je bil strašen. Motorni
čoln, ki je zadobil široke luknje, se je jel naglo
potapljati. Z obupnimi klici na pomoč so ljudje
poskakali v vodo; nastala je strašna zmeda.
Mornarji na parniku so se takoj lotili reševa-
nja ponesrečenec, ki so se borili z valovi.
Pičlo minuto po trčenju je motorni čoln izgi-
nil v penecem vrtincu. Morje je pogoltnilo tudi
4 osebe. Te so: 28-letni Pavel Pastorichio,
ki se je ravno isti dan poročil, Ivan Corbato,
star 24 let, 28-letna Genovefa Pozzetto in 21-
letna Josipina Fontana. Trupel teh ponesre-
čenec niso še našli.

Nesreča s samokresom. Včeraj predpoldne
se je zatekel v mestno bolnišnico 17-letni Mi-
lan Jošt, stanujoč v ulici Cologna št. 23, ki je
imel razmesarjen mezinac na levi roki. Mla-
denič je povedal, da si je v ulici Ronco ogle-
doval samokres, ki mu ga je pokazal nek pri-
jatelj, nenadoma pa se je samokres sprožil in
krogla ga je zadela v mezinac. Jošt bo okrevaj
v 1 tednu.

Samomor carinskega uradnika. Preteklo ne-
deljo jutraj se je v hotelu Vanoli ustrelil s
samokresom v desno sence carinski uradnik
Friderik Kopeletti, star 39 let, stanujoč pri Sv.
Mariji Magdaleni zgornji — Campanelle št.
526. Ko je zdravnik rešilne postaje, ki je bil
telefonično obvečen o dogodku, dospel na lice
mesta, je bil Kopeletti že mrtev.

Kopeletti se je nastanil v hotelu pod izmiš-
ljenim imenom Itetupol Teokino; dejal je, da
prijaja iz Pule. Šele včeraj popoldne je samo-
morila spoznal njegov brat Venceslav, stanuo-
joč v ulici Ginnastica št. 9, ki je se podal v
urtvašnico mestne bolnišnice, kamor je bilo
med tem časom truplo prepeljano.

Ni znano, kaj je Kopeletti pritrlo do obupne-
ga koraka. Tudi njegov brat ni bil v
stanu dati v tem oziru nobenega pojasnila.
Nesrečen padec. Kmet Anton Udovč, star
74 let, doma iz Kristovlje v Istri, se je včeraj
mudil po opravkih v našem mestu. Ko je po-
polne šel po ulici Istria, se mu je na vogalu
ulice Caprin spodrsnilo; padel je tako nesreč-
no, da se je precej hudo pobil po levi nogi.
Prepeljali so ga v mestno bolnišnico.

Blaznež, ki se sprejaha v Adamovi obleki.
Predpreteklo noč okoli 2. ure jutraj so neka-
teri ljudje zapazili na trgu Goldeni moža, ki
se je, kljub hladnemu vetru, popolnoma nag
sprehajal po trgu. Ljudje so obvestili o dogod-
ku rešilno postajo. Dva strežnika iz tega za-
voda sta prihitela na lice mesta, ustavila ne-
navadnega sprehajalca ter ga spravila v avto,
s katerim je bil norec, 40-letni težak Ivan R.,
prepeljan v opazovalnico.

Vesti z Goriškega

Bolezen tržaškega škola. Posvečeni — toda
še ne ustoličeni — tržaški škof Dr. Fogar je
primoran vsled bolezni že nekoliko dni čuvati
posteljo. Značajnemu in plemenitemu Slovnu
— tako ga je krstil »Friuli Fascista« v nedav-
nih napadih na njegovo osebo — želimo, da bi
prav kmalu zopet ozdravel.

Trg sv. Andreja. Včeraj se je vršil v Gorici
starodavni trg sv. Andreja. Proti jutru je dež
ponehal, nebo se je pričelo jasiti in vse je
kazalo, da bo vsaj nebo milostljivo napram
goriškim trgovcem, ki so hoteli urejevati svoje
izložbe v skrb, da privabijo čim več kupcev.

Po 8. uri so pričele postajati goriške ulice
jako živahne, z dežele so prihajale vedno nove
množice ljudstva in vsakdo, ki ne pozna obup-
nega gospodarskega položaja v deželi, bi si
misliš, da bo trg zelo dobro uspel, toda v teh
množicah ljudstva so bili večinoma le rado-
vedneži, ki so prišli zjala prodajati, resnih kup-
cev pa je bilo prav malo. Goriški trgovci si
niso sicer veliko obetali od včerajšnjega trga,
ampak da bo za nje tako slabo izpadel, tega
tudi niso pričakovali. Če so bile trgovine v
mestu malo odprte, zato pa je bil dobro
obiskani živinski trg, kjer je bilo veliko ponud-
be in veliko povpraševanje, na živinskem trgu
je bil letos izreden obisk. Posebno dobra je
bila kupčija z govejo živino in s prešiči, med-
tem ko je bila konjska kupčija precej vela, ni
bilo niti prave ponudbe niti povpraševanja.

Vsled kislih obrazov goriških trgovcev se je
popoldne tudi nebo skisalo, najprej se je ulila
precejšnja ploha in kmalu na to je začel zopet
padati oni drobni dež, ki nas muči še skoraj
cel mesec.

Trg sv. Andreja je ponovno pokazal, da je
Gorica središče slovenske zemlje; v trgovinah,
na ulici, v tramvaju, na vlakih, povsod sama
slovenska govorica in tudi slovenska pesem.
Trg sv. Andreja je pokazal, da se naša govor-
nica ne da udusiti niti z najbolj drakonskimi
odredbami.

Kap ga je zadela. Ko se je v soboto jutraj
Kuzmin Andrej podajal na delo, ga je zadela
kap in siromak se je zrušil mrtev na tla.
Nesreča ne počiva. V soboto jutraj je sli-
kal 40 letni Franc Krainis strop v brivnici Tri-
naccaria. Med slikanjem je Krainis zgubil ravno-
težje ter padel iz lestve na tla. Pri padcu je
Krainis zadal v izločno okno ter si povzročil
razne težke poškodbe.

Ustanovitev učiteljskega sindikata. V petek
so si ustanovili gorški mestni učitelji svoj sin-
dikato. Od 70 mestnih učiteljev se je dosedaj
vpisalo v ta fašistični sindikat 57 članov.

Izredno zanimanje. V Vidmu se je ustanovila
po zaslugi videmskega župana g. uff. Spezzot-
ti-ja podružnica italijanskega podpornega dru-
štva za osvobodene kraje. Podružnica namera-
va otvoriti v Sv. Luciji, Podbrdu, Cerknem,
Volčah in drugih krajih otroške vrtce.

Prav imajo naši sosede in gospodarji, če
pravijo, da ne morejo razumeti našega upo-
rstva, ko se pa vendar s tako očetovalsko skrbjo
zanimajo za naš dobrobit in za duševno po-
vedanje naše dece. Kako bi bili hvaležni anala-
beli v južni Italiji, ko bi jim posvečali toliko
zanimanja!

Poplava Soče. Minuli dnevi, posebno pa če-
trtek, so bili za soško dolino in za Furlanijo
pravi kritični dnevi. Vsled tajana snega v
gorah in neprestanega deževja je Soča tako
narasla, da kaj takega ne pomnijo niti stari
ljudje. V soški dolini so odnesli droči valovi
vse manjše mostove, tako pri Avčah in De-
sklah, v Furlaniji pa je odnesla most v Zdrav-
ščini, pri Gradski in Zagradu je razrušila vse
obrambne naprave in zatopila nižje ležeče ba-
rake in hiše. Rečnega dela so se udeleževali
goriški in videmski ognjegasci, vojaški oddelki,
goriški »zeleni križi« i. dr. Poplava je povzro-
čila ogromno materialno škodo, ki se še ne
da preceniti, ni pa zahtevala na srečo nikakih
človeških žrtve. V četrtek ponoči je začela
voda pojmati in v petek je že padla za pri-
bližno 1½ meter. Ker se je sneg na gorah ve-
činoma raztopil, je grozeča nevarnost že pri
kraju, tudi če bo še nadalje deževalo.

Povedati na Vipavskem. Voda v Vipavi in
njenih dotokih je k sreči pričela takoj poje-
mati, kakor hitro je vsaj za par dni ponehal
večni jesenski dež. Ker ni v tem letnem času
pridelkov na polju, ni bila škoda, ki jo je pov-
zročila povedenja, kakršne ne pomnijo niti
najstarejši ljudje, tako velika, kakor bi bila si-
cer. Seveda počivajo še nadalje vsa mlinska
kolesa ob Vipavi; elektrarna v Dornbergu spet
deluje, tako da sta ostali pravaška in dornber-
ška občina le par dni brez tople. Voda ogroža
vse šibkejše mostove; lov med Dornbergom in
pravaško postajo se že nagiba. Ljajak je prve
dneve poplavljal cesto, ki pelje skozi Voljodrago
v Gorico; par dni je promet po cesti nemogoč.
Voda je pričela, kakor rečeno, pojmati, a
zato je pričel tudi dež spet padati. Vsa Vi-
pavska je polna vode.

Volitve v goriškem fašju. V torek so se vr-
šile napovedane volitve odbora v goriškem
fašju. Oddanih je bilo 480 glasovnic, od katerih
430 za listo, predlagano od volilnega odbora
ter 50 praznih. Izvoljeni so bili potemtakem
slednji, od volilnega odbora predlagani kandi-
dati: Caprara avv. Rodolfo, Godina cap. Giu-
seppe, Kürner Lodovico, Rozzini, rag. Umber-
to, Derles Bruno, Rizzitano cav. Salvatore,
postajenačelnik.

V petek se je sestel novoizvoljeni odbor ter
je izvolil za političnega tajnika odvnetika Ca-
prara. Ker se med izvoljenimi nahajata dva
odbornika iz starih pokrajin, lahko sklepamo,
da je končno došlo do sporazuma med doma-
čimi fašisti in onimi iz starih pokrajin. Istotako
se je tudi končal stari spor med fašisti in go-
riškimi vojnimi dobrovoljci na ta način, da so
dobrovoljci prestopili in bili sprejeti med fa-
šiste.

DAROV

Na veseli svatbi Franca in Ane Košuta so
nabrali na Magistralu v Sv. Križu L. 50.— po-
sebej je nekdo dodal 70 stot. ker je prepove-
dano streljati z možnarjem; skupaj L. 50.70 za
Sols. društvo. Iskrena hvala vsem!

V veseli družbi v Spodnji Idriji je bilo na-
brano L. 26 za »Solsko društvo«. Srčna hvala!

LISTNICA UREDNISTVA

F. Kobal — Vrhpolje. — Naznaniti je treba
vsako vino, pa naj se imenuje kakor hoče, da
je nima 5 stopinj.

Borzna poročila.

Valuta na tržaškem trgu.

Mali oglasi

KDOR HOČE biti lepo in po ceni oblečen, naj
se obrne do krojača Ziberna v Divači. Na-
ročila po vzorcih, kakor pred vojno. Blago
iz najboljših tovarn. Istotam zastopstvo si-
valnih strojev »Singer«. 1688

3 HARMONIKE »Ploner«, izvrstne, 2 vrsti, 12
basov, 27 basov, 39 basov. Rojan, via Quer-
cie 59, Rože. 1689

HISA, s štirimi prostori in veliko njivo s tr-
tami, se prod. Naslov pri upravnistvu. 1690

KDOR HOČE kupiti posestvo v Jugoslaviji,
obrne se name in priloži 1 l. Sedaj sta na
prodaj hiša z vrtom in njivo za 12.000 l.
in veliki valjčni mlin z mnogimi poslopji in
zemljiščem za 100.000 l. F. Cvek — Kamnik
Jugoslavija. 1678

HISA z vrtom, v dobrem stanju, na glavni cesti
v Senožečah, se radi selitve ugodno prod. V
hiši se nahaja tudi kovačnica. Naslov pri
upravnistvu. 1666

TRGOVINA z večjimi lokali, v središču pro-
metnega trga, se odda, posebno ugodna pri-
lika za trgovce z večjim kapitalom. Ponudbe
pod »Ugodna prilika« na upravnistvu. 1667

DELAVEC, sposoben in priden za živino, se
išče. Scorcio, Cordaroli, 272. 1673

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Nizke
cene. Govori slovensko. Tajnost zjamčena.
Slavec, via Giulia 29. 1677

BABICA, diplomirana, sprejema noseče. Lju-
bezniva oskrba. Največja snaga. Tajnost za-
jamčena. Govori slovensko. Corso Garibaldi
23. 1679

FOTOGRAFA Antona Jerkiča v Gorici, Corso
G. Verdi 36 (Vrtna ulica) pri vseh razstavah
odlikovano, nad 30 let obstoječe podjetje
bodi vsem cenj. sorjajkom, kakor je bilo
vedno najboljši porok poštene in solidne
postrežbe ob vsaki priliki. 1686

SLAT, srebrni in papirnat denar se kupuje in
prodaja po značnih cenah. Menjalnica via
Giuliana 2, (nasproti hotela Mon-
cenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 25

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem.
Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Al-
bert, Trst, via Mazzini 46. 58

KOVAC PURIČ v via Media št. 6 izdeluje šte-
dihnike in železne ruletes po ugodnih cenah.
Prodaja številnice od L. 160.— naprej. (59)

Vsem sorodnikom, prijateljem in znan-
cem naznanjamo žalostno vest, da je naš
preljubi soprog in brat

Jurij Dovgan

gostilničar
danes, 3. decembra, ob 12. uri, previden s
sv. zakramenti, preminul.
Pogreb dragega pokojnika se bo vršil
jutri, v sredo, ob 9. uri
KAZLJE, št. 51, 3. decembra 1923.
Zalujoči:
Katarina, soproga, Ivan in Franc, brata,
Franciška, sestra.

PODLISTEK

Ljudmila Pivkova:

KRIMINAL

»Nobenega pisma ne smete poslati, ki ne
pride prej v mojo pisarno.«
Svoj naslov mi piše na listič in dve pismi,
ki sta že pripravljena, mu oddajam takoj.
V celico se vracam silno utrujena in
gladna. Tu že kuhajo čaj.

Ponoči premišljam, ali sem rekla to in ono
dobro. Kakšno sodbo si je ustvaril auditor?
Inteligenten človek je, ki študira akte, Nemec,
a lomi za silo tudi češki.

Muči me zavest, da je koncem današnjega
zasieljanja imel pripravljen o moji krivdi,
ker mi priznavam, da sem bila poučena o
podjetju pri Carzanu. Kako naj prihodnjič
govorim, da zbršem ta utis? Spati ne morem.
Kombiniram si njegova vprašanja in svoje od-
govore, toda nič pametnega mi ne prihaja
na um.

Luč v sobi sveti enakomerno in noč se
vleče. Na stropu je nekoliko mrah, ki se ne
premakajo. Gledam jih in za nekaj časa se mi
zdi, da so že končali dalje.

VELIKO PRODAJO

BOŽIČ

s posebnimi ponudbami

Primerjajte kakovosti in cene našega blaga

Oglejte si naša izložbena okna!

Corso Vitt. E. III. št. 16 Tel. 10-08

Corso Vitt. E. III. št. 16 Tel. 24-28

Kupim DELNICE Ljubljanske kreditne banke po 250 Dinarjev do srede zvečer.

Naslov pove upravnistvo Edinosti Zaloga domačih vin.

Vipavsko, istrski refošk in kraški teran. Na debelo in za družine Via Cunicoli 8, na drobno in za družine Via Giuliani 32. Telefon 19-80. Priporoča se lastnik FR. ŠTRANCAR.

KOŽE kun, zlatič, lisic, dihurjev, vider, jazbecov, mačk, vo- veric, krto, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH Trst, Via Cesaro Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16 Sprejemajo se pošiljave po pošti.

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1905. Delniška glavica Lit. 15.000.000 — popolnoma vplačana. Glavni sedež: Trst, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača). — Podružnici: ABBAZIA, ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo potom zaveznega zavoda

Jadranska Banka v Beogradu Ljubljani in Zagrebu In njenih podružnic v glavnih mestih Jugoslavije.

Daje kredite za nakup blaga, subvencije na blago. Inkasi efektov in računov. Informacije. Kupuje in prodaja dinarje in druge valute. Jamstvena pisma in druge operacije po najugodnejših pogojih.

Spomini na dom in deco so mi nazadnje pomagali do spanja.

Druga dne se nisem svežih miali. Gibljem se v duhu venomer okoli temne točke, do ka-
tere sem dospela pri zasljevanju. Običala
sem, ker sem morala reči nekaj drugega in ne
remice. Sestavljam si v zagovor nekaj stav-
kov, ki jih prihodnjič povem, in si jih zapisu-
jem na papir, da jih ne pozabim.

Dnevi minevajo enakomerno. Mnogo se v
naši celici ne govori, ako se pa govori, se po-
govarjamo tiho. Šele zvečer, po čaju, je zi-
vahneje. Naročila sem si pri g. Chmeliku za-
voječek čaja in sladkorja, da bi tudi prispevala
k temu vsakdanjemu edinemu užitku. Tupatam
sem prizkušala pomagati Madžarki pri čajevi
manipulaciji in ji držati šalico nad lampo, k
čemer je bilo treba mnogo hladnokrvnosti.
Vsak trenotek moram biti pripravljena, da
zaključijo ključni in te požene paznika na raport.
Madžarka je mirnejša: v trenutku je šalica
spodaj in pod predpasnikom; včasih pa ostaja
kar pri miru in igra komedijo, češ, baronici je
slabo in potrebuje vročo kopek.

Madžarka se rada prepira, a zmenoj ne.
Vprašuje tudi o verskih dogmah in hoče ve-
deti, katerega svetnika spoštujem in »kaj naj
bolj pomaga«. Pripovedujem ji o sliki madone
z otrokom, ki jo imam rada in po katero sem

pisala domov. Priprosta ženica je z otrokom
v naročju. Dete spi in ima istinit izraz spečega
otroka.

Madžarkino življenje je pa roman. Iz plem-
skega rodu je, toda oče je bil pijanec. Deset-
letno dekle je zbežalo, da uide surovosti. Ho-
dila je s cigani, a uradi so jo prijeli in jo po-
slali v vzgojo na veleposestvo, kjer niso imeli
svojih otrok. Delala je in vzgajala so jo strogo-
nato jo je pa vzel oče, ki je hotel, da bi ga
redila. Ušla je drugič in se po mnogih ovinkih
ustavila pri zobozdravniku, kjer se je učila
zobne tehnike. Delala je nato praktično pri
raznih zdravnikih. Čemu bi slikala vso zgo-
dovino njene znanja s podpolkovnikom, k
katerim je dolgo živila in imela dva otroka?
Poznala je jugoslovanske razmere, bila je že
delj časa v Sarajevu in govorila je hrvaški.
Vsak večer nam je pripovedovala kak odlomek
svojih doživljajev. Često je plakala in se tožila
na nečloveškega sodnika, ki razteguje in za-
vlačuje rešitev njene procesa. Njeno raz-
merje k baronici je pa bilo zmeraj neprijatel-
sko in če sta izpregovorili dva stavka, je bile
v njiu troje bodečih osti.

Gusno navado imata obe, da prisede vselej
kadar pozovejo eno iz celice, takoj druga
meni in jo črni in obrekuje. V duhu si misli-
da bosta govorila na isti način o meni, kada
se srijaznita.